

14. Mityay O. Competitiveness of agriculture enterprises as the main factor of sustainable development of agricultural sphere / O. Mityay, V. Lagodiienko, V. Safonov // ЕКОНОМІЧНИЙ часопис – XXI. – 2015. – № 155 (11–12). – С. 59–62.

15. Gryshova I. The estimation of the enterprise trade name competitiveness / I. Gryshova, O. Mityay, S. Stoyanova-Koval // Науковий вісник Полісся. – 2016. – № 2 (6). – С. 85–91.

** Митяй Оксана Василівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Уманського національного університету садівництва.*

Стаття надійшла до редакції 03.01.2017 р.

УДК 35:639.1(477) «18/19»

Олег Проців *

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ДИЧИНУ У ГАЛИЧИНІ В ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.: ПОЛІТИКО-НАЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Розглянуто впливи політичних та національних аспектів на державне управління правом власності на мисливські види тварин. Встановлено, що основний вплив на законодавче регулювання права власності на дичину мали соціальні, економічні, національні інтереси окремих суспільних груп.

Ключові слова: мисливство, власність, полювання, Галичина, Австро-Угорська імперія.

Проців О. Р. Государственное регулирование права собственности на дичь в Галиции в XIX – начале XX вв. : Политико-национальный аспект.

Рассмотрено влияния политических и национальных аспектов на государственное управление правом собственности на охотничьи виды животных. Установлено, что основное влияние на законодательное регулирование права собственности на дичь имели социальные, экономические, национальные интересы отдельных общественных групп.

Ключевые слова: охота, собственность, охота, Галичина, Австро-Венгерская империя.

Protsiv O. R. State regulation of game animal ownership in Galicia in 19th – early 20th century: political and national aspects.

It was researched the influence of political and national issues to the public management of ownership on hunting species. It was established that major influence on the legislative regulation of ownership on the game had social, economic and national interests of certain social groups.

Keywords: hunting, property, hunting, Galicia, Austro-Hungarian Empire.

Постановка проблеми. В умовах сучасної України спостерігається низька ефективність ведення мисливського господарства, викликана недостатнім правовим забезпеченням права власності на дичину. Дослідження цієї проблематики в історичному контексті дасть змогу врахувати набутий досвід у вирішенні цієї проблеми.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Питання впливу політичних та національних процесів на право власності на дичину висвітлені у працях Мейера Д. І., Чужинського Е., Каспарека Я., Лоїка Г. К., Зеленчука Я. І., Вітенка М., Павліковського М., Орського С., Крогульського С., кодексах законів Галичини, у стенографічних збірках засідань Галицького сейму тощо. Проте деякі проблеми розглянуто побіжно, і вони потребують подальшого дослідження.

Мета дослідження – виявити особливості політичних та національних аспектів впливу на формування державної політики щодо регулювання приватної власності на дичину, дослідити взаємозв'язок між правом власності на дичину та організацією полювання.

Для досягнення поставленої мети потрібно вирішити такі завдання:

- здійснити аналіз нормативно-правових актів Галичини та практики їх правозастосування в частині права власності на дичину;

- виявити закономірності й особливості організації полювання на дичину.

Виклад основного матеріалу. Питання власності на дичину врегульовуються відповідною законодавчою базою, яка в основному формується на основі політичних компромісів між соціальними групами. За звичаєвими нормами у Галичині побутувало правило – все, що знаходиться на землі та й, навіть, під землею, належить власнику земельної ділянки. Підтвердженням цього слугує прислів'я, яке збереглося в Україні до цього часу: «Що з воза впало, те пропало». Слід відзначити, що аналогічні підходи були і в інших слов'янських народів [1, с. 335–339].

Специфіка ефективного ведення мисливського господарства полягає у необхідності організації господарства на великих площах, на яких можна розводити дичину [2, с. 5]. Для прикладу, дика свиня під час осінніх мандрівок може проходити за добу 20–40 кілометрів [3, с. 502–503], а стація перебування ведмедя сягає площі до 800 га [4, с. 196].

Одним із ключових аспектів державного регулювання мисливського господарства у контексті раціональної організації господарства є визначення права власності на дичину та встановлення мінімально допустимої площі мисливського господарства. Із входженням Галичини до Австрійської імперії (1772 р.) встановлюються й законодавчі обмеження на полювання та привласнення дичини. Відповідно до патенту 1786 р. було заборонено самостійно проводити полювання та привласнювати дичину власникам земельних ділянок, менших за 200 моргів [5, с. 467–470]. Аналогічні вимоги містились у Патенті від 7 березня 1849 р. [6, с. 70–71], першому Мисливському законі Галичини, що був прийнятий Галицьким сеймом у 1875 р. [7, с. 379], та наступних – 1897 р. [8, с. 14], 1909 р. [9, с. 184–195]. Мінімально допустима площа мисливського господарства за Другої Речі Посполитої повинна була складати 100 га, що на 15 гектарів менше, від попередніх вимог законодавства Галичини [10, с. 46].

Наслідком державного регулювання, при якому власник земельної ділянки не мав права самостійно розпоряджатися дичиною, а інтереси галузі вимагали збільшення мінімальної площі для користування мисливськими угіддями, став конфлікт інтересів.

Для гуцулів правомірним джерелом набуття власності вважалося присвоєння природних багатств громадського користування: дичини, риби, дикоростучих плодів [11, с. 232–233]. За свідченнями Юрія Гуцуляка – вїта села Жаб'є (сучасна Верховина), на Гуцульщині до 1939 року на практиці мисливські закони не працювали. Він відзначав: «Тай ще попри скотоводство дехто займавси еще припадкове і мисливством, бо тогди за звіри драміжні ніхто не казав не бити, тай кождий газда, хоть навіть біднійший, міг собі посідати зброю пальну. І то не лише пістолета до паради, але і стрільби, і револьвери вдома, чи на полонині, тай і міг носити при собі, це правительство аустріяцке не заборонювало. І то тривало в такім порядку до року 1914, доків не вибухла війна світова, і по війні то само, доків цу країну не обняло паньство польське» [12, с. 142]. Крім того, серед гуцулів побутувало прислів'я: «На дичину пана нема, она Божя» [13, с. 286]. На думку Р. Кайндля, такий стан на Гуцульщині мав своє підґрунтя у природно-географічних особливостях – велика кількість мисливських тварин та невелика кількість місцевих жителів: «Сільські жителі вважають спільною власністю вулиці й дороги, разом із плодами дерев, що ростуть вздовж них, громадські криниці, ріки й потоки разом із рибою в них, довколишнє каміння, хутряню й пернату дичину, гриби і ягоди, а також знайдені бджолині рої, якщо власник їх назад не вимагає» [14, с. 68]. На думку С. Орського, почуття власності на дичину у горах знецінилися через те, що влада у горах, на відміну від рівнинних районів, є слабкою та бездіяльною [15, с. 5].

Досліджуючи питання звичаєвого права щодо права полювання та власності на дичину, Я. Зеленчук вказував, що на Гуцульщині вирішальне значення для збереження популяції диких звірів і риб мало право на мисливський та рибальський «ревір», яке збереглося до нашого часу [16 с. 136]. Так, якщо в офіційному законодавстві «ревір» повинен був мати мінімальну

допустиму площу, то у Гуцульщині «ревір» або «терен» проходив по кінці села або до землі чи «межі», яка була у власності гуцула, і які «гуцул називає готари» [17, с. 59]. Тож аналізуючи поведінку багатьох мисливців, приходимо до висновку, що звичаєве право так добре вкоренилось у свідомості мисливців, що підтверджує народну мудрість: звичка – це друга природа людини [18, с. 2].

Також інтереси у галузі мисливства мали й національне забарвлення. В основу цих суперечностей лягло те, що українське населення Східної Галичини (95 %) переважно проживало по селах [19, с. 57]. Лише невелика частина населення польської національності, яка переважно проживала в містах, займалася полюванням. Лобіюючи власні інтереси, кожна зі сторін намагалась у цій ситуації вибороти якнайкорисніші для себе умови. Так, селяни-українці намагались отримати хоча б якісь кошти від здачі в оренду права полювання і відповідно добування дичини на власній земельній ділянці або мати можливість самостійно на ній полювати. Можна погодитися з М. Вітенком, який вважає, що у ті часи в галузі мисливства антагонізм відбувався по лінії «панський маєток – сільська громада», а фактично – «польський поміщик – українські селяни» [20, с. 128–138].

Свідченням яскраво вираженого конфлікту інтересів на національно-соціальному рівні стали політичні протистояння у Галицькому сеймі щодо мисливства. Зокрема, при розгляді чергового «Ловецького закону» восени 1907 р. у Галицькому сеймі Євген Олесницький (1860 – 1917), член Народницької партії, доктор права, депутат від сільських гмін Стрийського повіту [21], обстоював інтереси селян. Він заявляв, що кожен селянин на своїй землі має право полювати і розпоряджатися добутою дичиною, водночас інша сторона наполягала, щоб селянин годував дичину, а пан стріляв та споживав [22, с. 455–456]. Він також звертав увагу, що органи державної влади несправедливо ставляться до селян при проведенні аукціонів оренди права полювання. За його словами, «... є несправедливим, коли мисливський закон не дає громаді права встановлювати суму орендної плати, а це право надається старості, тобто державній владі», ... «... потрібно виходити з того, що громада здає в оренду право полювання, і це є її інтерес, а на практиці виходить, що органи державної влади в особі старост не захищають інтереси громади, і така практика є дуже поширеною» [23, с. 1920]. Фіксувалися факти корупції при організації аукціонів органами державної влади. Селянам навіть не давали право самостійно вести мисливське господарство у випадках, коли вони, сформувавши мисливську спілку, платили гміні іноді в 10 – 12 разів вищу ціну, ніж пани з міста [24, с. 188–191].

Схожу критичну до влади позицію зайняв депутат Галицького сейму Жардецький, який неодноразово вказував на недолугість нового мисливського закону [25, с. 2012]. 27 серпня 1894 р. він організував селянське віче у Львові, яке відбулось у залі товариства «Сокіл» і на якому були присутні 2000 селян. У прийнятій одноголосно резолюції віча відзначалося, що мисливський закон не відповідає інтересам селянина, бо його усувають від права користуватися дичиною, не допускають до оренди права полювання, не дають можливості займатися полюванням, не видаючи дозволів на зброю. Із метою подолання конфліктів було запропоновано внести зміни до Мисливського закону, передбачаючи передати функції організації аукціонів від державних органів до місцевого самоврядування та зменшити мінімально допустиму площу мисливського господарства з 200 до 50 моргів [26, с. 118].

Інший український депутат – Михайло Король, доктор права, адвокат, депутат сільських гмін Жовківського повіту [27, с. 2308], у подальшому комісар ЗУНР у Жовкві, у своєму виступі на Галицькому сеймі звернув увагу депутатів на той факт, що більшість населення – українці, не бере участі у вирішенні питання надання права полювання, оскільки відповідно до чинного на той час законодавства це питання належить до виключної компетенції державної влади, яку представляють особи польської національності: «... це робиться через те, що повітове керівництво складається лише із Ваших (польських – прим. О. П.) представників, де українці переваг не мають, і Бог знає, чи коли будемо мати» [28, с. 2721]. Щоб згладити суперечності, він запропонував передати ці функції громадам, керівництво якими у Східній Галичині переважно здійснювали особи української національності.

Не стояв осторонь захисту інтересів українських селян й Іван Франко, який особисто вносив пропозиції до Ловецького [29] та Рибальського закону [30, с. 450] на користь

«хлопів», зазначаючи, що кожен власник землі має право повною мірою розпоряджатися дичиною чи рибою, яка на ній знаходиться.

Національні суперечки у сфері надання права полювання мали місце й у Другій Речі Посполитій. Так, у промовистій статті «Кабани та політика» відзначалося, що українські радикальні партії у Східній Малопольщі проводять агітацію серед селян, щоб ті вимагали від місцевої влади масових дозволів на право володіння зброєю для відстрілу кабанів на своїй території. Ця агітація дала свої плоди, і декілька гмін Дрогобицького повіту звернулися до Станіславівського воєводи із вимогою, щоб селянам видавали дозволи на зброю, але Станіславівський воєвода у видачі дозволів відмовив [31, с. 697].

Крім того, селяни намагалися виборювати для себе більше прав щодо відшкодування збитків. Серед методів відстоювання своїх прав були мітинги, віча, подання звернень (петицій), вибори депутатів в органи представницької гілки влади, які відстоювали інтереси певної суспільної страти. Так, серед багатьох мітингів селян у Галичині виділився мітинг у місті Долина 1884 р. (сучасна Івано-Франківська область), на якому селяни заявили про своє незадоволення тим, що дичина завдає збитки їхнім сільськогосподарським угіддям. На вічі була прийнята з цього питання резолюція, яку передали депутату Галицького сейму Ю. Романчуку, співзасновнику Національно-демократичної партії. У своєму виступі у Галицькому сеймі на захист селян Ю. Романчук наголосив, що головною причиною такої ситуації є невиконання Мисливського закону повною мірою та більш прихильне ставленням влади до мисливців, ніж до селян. Він запропонував надавати право полювання кожному селянину на своїй землі та видати їм зброю. Проте категоричний спротив іншої сторони конфлікту викликала вимога видачі селянам зброї. Вони іронічно відзначали, що це «може легко спричинити до зловживань, і в цьому винна мисливська жилка, яка при характерному для селян загальному лінивстві у випадку вільного отримання дозволів перетворює селянина на браконьєра. Таких прикладів у Галичині – багато, коли добрий господар, отримуючи дозвіл на зброю, занедбував своє господарство і закінчував своє життя у п'янстві та бідності» [32, с. 366]. Радикальну позицію щодо мисливства при захисті селян зайняв депутат від сільських гмін Станіславівського повіту Йосиф Гурик [33, с. 2721]. На засіданні Галицького сейму у 1903 р. він обурювався, що не знає жодної держави, де закон так ображає селянство, як у Галичині. Доказом цього він вважав галицький Мисливський закон. Депутат взагалі намагався заборонити мисливство, оскільки, на його думку, воно більше завдавало селянам шкоди, ніж приносило користі, бо орендарі права полювання сплачують їм дуже малі суми: «Мої панове, для чого ми повинні віддавати наші ґрунти для забави панів, для старост, багатіїв, для писаря або ще не знати кого, які на наших землях організують оргії» [34, с. 3072; 35, с. 342–350].

Незадоволення щодо норм права володіння дичиною та рибою знайшло своє відображення у народній творчості: «Рибу їдять пани, а селянинові можна лише дивитися, як вона грає у воді» [36, с. 167].

На відміну від селян мисливці лобіювали інтереси мисливської галузі, які полягали у збільшенні площі мисливських угідь та забороні проводити на ній полювання, позбавленні власників земельних ділянок права власності на дичину. Лобіюючи інтереси мисливців, віденський адвокат Генріх Гердтль на Міжнародному Віденському конгресі мисливців у 1910 р. вказував, що прив'язка права власності на дичину до власників земельних ділянок гальмує розвиток мисливства. Тому він запропонував відмінити таку норму, бо вона суперечить «суспільно-політичній природі держави, яка повинна врегульовувати інтереси всіх суспільних груп» [37, с. 258]. Щоб обмежити право селян вільно проводити полювання, депутат Адам Єджейович вимагав прискіпливіше ставитися до видачі мисливських квитків. Він вважав, що завдяки цьому у Галичині можна буде подолати хибну суспільну уяву щодо дичини, яку прийнято вважати власністю того, на чий території вона добута, а також щодо права будь-кого полювати на своїй землі [38, с. 737].

До відстоювання інтересів мисливців були залучені й громадські мисливські організації. Так, Галицьке мисливське товариство, організоване у 1876 р. [39, с. 67], у часописі «Ловець» висловило свою позицію, що йшла врозріз із тодішнім законодавством. Члени товариства

вважали, що дичина є власністю мисливців, бо вони її розводять, а найбільшим ворогом права власності є селяни, які незаконно полюють на дичину [40, с. 67]. На думку товариства, мораль та хибні звичаєві норми у Галичині про те, що вся дичина є нічийною, не сприяють розвитку мисливства [41, с. 144]. Крім того, цьому сприяє ще й комуністична ідеологія, що нівелює право приватної власності на дичину [42, с. 5]. До прикладу, у Європі, де право приватної власності захищене належним чином не лише законодавством, але й практичним його виконанням, краще ведеться мисливське господарство [43, с. 68]. Тому товариство неодноразово зверталось до влади із вимогою формування дієвого механізму, який би охороняв чужу власність [44, с. 3].

Висновки. Встановлено, що законодавче забезпечення права власності на дичину відіграє ключову роль в організації мисливського господарства. Великий вплив на лобювання законодавства Галичини досліджуваного періоду в частині права власності відігравали соціальні групи, які об'єднувались у політичні партії та громадські організації. Крім того, великий вплив на ці процеси мали також національні чинники, зокрема відмінності в поглядах на проблему українців та поляків. Виявлено, що у Галицькому сеймі інтереси селян, серед яких переважали українці, представляли депутати Михайло Король, Йосиф Гурик, Євген Олесницький, Юліан Романчук, Жардецький. Їх підтримував також Іван Франко. Одним із найпоширеніших механізмів позбавлення права розпоряджатися дичиною було обмеження права полювання шляхом видачі вузькому колу осіб мисливських квитків, дозволів на вогнепальну зброю, права організації мисливських господарств тощо.

Список використаних джерел:

1. Мейер Д. И. Русское гражданское право. – 3-е изд., исп. сообразно определениям новейшего законодательства / Д. И. Мейер. – С.-Петербург : Издание Н.Тиблена, 1864. – С. 335–339.
2. Проців О. Р. Площа мисливського господарства – більше менше / Олег Проців // Полювання та риболовля. – 2013. – № 9 (142) вересень. – С. 5.
3. Делеган І. Біологія лісових птахів і звірів / І. Делеган. – Л.: Видавництво «Поллі», 2005. – С. 502 – 503.
4. Звери: популярный энциклопедический справочник. – Минск: «Беларуская Энциклопедия», 2003. – С. 196.
5. Posiedzenie 1-26 // Stenograficzne sprawozdania z trzeciej sesji ósmego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1895/96 od 28.grudnia 1895 do 8. lutego 1896. – Lwów, 1896. – S. 467 – 470.
6. Burzyński E. W sprawie wykonania prawa polowania / E. Burzyński // Łowiec. – 1887. – № 4. – S. 70 – 71.
7. Kasperek J. R. Zbiór ustaw i rozporządzeń administracyjnych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem: [w 6 tomach] / J. R. Kasperek. – Lwów: Wyd-wo H. Altenberga, 1884. – T. 1. – S. 379.
8. Nowa ustawa łowiecka dla Galicyi i W. Ks. Krakowskiego. – Kraków: Wisła, 1898. – S. 14.
9. Лоїк Г. К. Державне регулювання реалізацією сервітутів на оренду мисливських угідь у Галичині: історико-правовий аспект / Лоїк Г. К., Проців О. Р. // Ефективність державного управління: Збірник наукових праць Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України / За заг. ред. проф. В. С. Загорського. – Л.: ЛІДУ НАДУ, 2011. – Вип. 26. – С. 184–195.
10. Pawlikowski M. K. Prawo łowieckie: komentarz dla województw wschodnich z dołączeniem rozporządzeń wykonawczych i kalędarza myśliwskiego / M. K. Pawlikowski. – Wilno: Nakładem policyjnego klubu sportowego, 1929. – S. 46.
11. Гуцульщина: історико-етнографічне дослідження. – К.: Наук. думка, 1987. – С. 232–233.
12. Гулюк Ю. Жаб'є (історичні розповіді від часу залюднення цього краю до 1939 року) / Ю. Гулюк. – Верховина: Гуцульщина, 2004. – С. 142.
13. Зеленчук Я. І. Українознавчо-історична реконструкція етносоціальної системи Гуцульщини [Текст]: дис. ... канд. істор. наук: 09.00.12 / Зеленчук Ярослав Іванович. – К.: [б. в.], 2008. – С. 286.
14. Кайндль Р. Ф. Гуцули: їхнє життя, звичаї та народні перекази. –2-е вид., випр. і доп. / Кайндль Р. Ф.; Переклад з німецької Зіновії Пенюк. – Чернівці: Молодий буковинець, 2003. – С. 68.

15. ST. W. Orski. Po złomek jedliny // Łowiec. – 1921. – № 7. – S. 5.
16. Зеленчук Я. І. Українознавчо-історична реконструкція етносоціальної системи Гуцульщини [Текст] : дис. ... канд. істор. наук: 09.00.12 / Зеленчук Ярослав Іванович. – К. : [б. в.], 2008. — С. 136.
17. Кайндль Р. Ф. Гуцули: їхнє життя, звичаї та народні перекази. –2-е вид., випр. і доп. / Кайндль Р. Ф.; Переклад з німецької Зіновії Пенюк. – Чернівці : Молодий буковинець, 2003. – С. 59.
18. Проців О. Р. Браконьєрство в умовах командно-адміністративної системи управління мисливством /Олег Проців// Полювання та риболовля. – 2013. – №1(135) січень. – С. 2.
19. Szczepanowski S. Nędza Galicji w cyfrach. Program energicznego rozwoju gospodarstwa krajowego / S. Szczepanowski. – Lwów: Drukiem Pillera i spółki, 1888. – S. 57.
20. Вітенко М. Боротьба за сервітутні права в контексті польсько-українських взаємин у Галичині (кін. ХІХ – поч. ХХ ст.) / М. Вітенко // Вісн. Прикрпат.ун-ту. Сер. Історія. – 2005. – Вип. 9. – С. 128–138.
21. Posiedzenie 1-36 // Stenograficzne sprawozdania z pierwszej sesji dziewiątego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1908 od 15.wrzesnia do 5 listopada 1908. – Lwów, 1908. – 2308 s.
22. Левицький К. Історія політичної думки галицьких українців 1848-1914 на підставі споминів. – Львів: друкарня ОО Василян, 1926. – С. 455–456.
23. Posiedzenie 24-39 // Stenograficzne sprawozdania z trzeciej sesji ósmego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1907 od 16.wrzesnia do 12. października 1907. – Lwów, 1907. – S. 1920.
24. Проців О. Р. Мисливство в Галичині в контексті трансформації суспільства / О. Р. Проців // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. Одес. регіон. ін-ту держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – О., 2009. – С. 188–191.
25. Posiedzenie 17-49 // Stenograficzne sprawozdania z pierwszej sesji ósmego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1902/3 od 29. grudnia 1902 do 3 listopada 1903. – Lwów, 1903. – S. 2012.
26. Wiec chłopski we Lwowie // Związek chłopski. – 1894. – № 14. – S. 118.
27. Posiedzenie 1-36 // Stenograficzne sprawozdania z pierwszej sesji dziewiątego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1908 od 15.wrzesnia do 5 listopada 1908. – Lwów, 1908. – 2308 s.
28. Posiedzenie 24-39 // Stenograficzne sprawozdania z trzeciej sesji ósmego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1907 od 16. wrzesnia do 12. października 1907. – Lwów, 1907. – 2721 s.
29. Саветчук Н. М. Філософсько-правові погляди І. Франка [Електронний ресурс] / Н. М. Саветчук. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/apvchzu/.../savetchuk.pdf
30. Баран С. З моїх спогадів про Івана Франка / С. Баран // Спогади про Івана Франка. – Львів : Каменяр, 1997. – С. 450.
31. Wiadomości krajowe // Łowiec Polski – 1928. – № 41. – S. 697.
32. Z Sejmu // Sylwan. – 1884. – № 10. – S. 366.
33. Posiedzenie 24-39 // Stenograficzne sprawozdania z trzeciej sesji ósmego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1907 od 16. wrzesnia do 12. października 1907. – Lwów, 1907. – 2721 s.
34. Posiedzenie 17-49 // Stenograficzne sprawozdania z pierwszej sesji ósmego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1902/3 od 29. grudnia 1902 do 3 listopada 1903. – Lwów, 1903. – 3072 s.
35. Проців О. Р. Українсько-Польські взаємини у галузі мисливства Галичини кінця ХІХ – початку ХХ століття / О. Р. Проців, Б. О. Проців // Етнонаціональна політика в теорії та практиці українського націоналізму: історія і сьогодення. Матеріали V всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю. Івано-Франківськ, 14–15 червня 2013р./ Наук. ред. О. М. Сич. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2013. – С. 342–350.
36. Онищук А. Останки первісної культури у Гуцулів / А. Онищук // Матеріяли до української етнології – Львів : НТШ, 1912. – Т. XV. – С. 167.

37. Krogulski S. Międzynarodowy kongres myśliwski w Wiedniu // Łowiec . – 1910. – № 22. – S. 258.
38. Posiedzenie 1-28 // Stenograficzne sprawozdania z trzeciej sesji piątego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1885/6 – Lwów, 1886. – S. 737.
39. Szkic dziejów łowiectwa w Polsce. // Łowiec. – 1915. – № 21–22. – S. 162–163.
40. Statystyka ubitej zwierzyny // Łowiec – 1900. – № 5. – S. 67.
41. Sprawozdanie z czynności wydziału galicyjskiego Towarzystwa łowieckiego // Łowiec. – 1903. – № 12. – S. 144.
42. Wycieczka na Polesie // Łowiec. – 1921. – № 8. – S. 5.
43. Korespondencje // Łowiec. – 1909. – № 6. – S. 68.
44. Dwudziestopięcioletnią rocznicą // Łowiec. – 1903. – № 1. – S. 3.

**Проців Олег Романович – кандидат наук з державного управління, головний спеціаліст Івано-Франківського обласного управління лісового та мисливського господарства.*

Стаття надійшла до редакції 09.02.2017 р.

УДК 351

Ольга Червякова *

НОВА ПАРАДИГМА ОРІЄНТИРІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

*У статті пропонується нова парадигма орієнтирів публічного управління у вигляді дисциплінарної матриці. Побудована модель публічного управління на засадах механізму зворотного зв'язку у суб'єкт-суб'єктній взаємодії, що створює теоретико-методологічні засади для становлення науки публічного управління (**Public administration**) в Україні.*

Ключові слова: парадигма, публічне управління, суб'єкт-суб'єктна взаємодія, зворотній зв'язок у суб'єкт-суб'єктній взаємодії, державне управління.

Червякова О. В. Новая парадигма ориентиров публичного управления.

*В статье предлагается новая парадигма ориентиров публичного управления в виде дисциплинарной матрицы. Построена модель публичного управления на основе механизма обратной связи в субъект-субъектном взаимодействии, что создает теоретико-методологические основы для становления науки публичного управления (**Public administration**) в Украине.*

Ключевые слова: парадигма, публичное управление, субъект-субъектное взаимодействие, обратная связь в субъект-субъектном взаимодействии, государственное управление.

Chervyakova O. V. The new public administration directions paradigm.

*The paper proposes a new paradigm of public administration guidelines in the form of a disciplinary matrix. Public management model is based on a feedback mechanism in the subject-subject interaction. This model can be regarded as a theoretical and methodological foundations for the development of public administration science (**Public administration**) in Ukraine.*

Keywords: paradigm, public administration, the subject-subject interaction, feedback to the subject-subject interaction, public administration.

«Окремий вчений може прийняти парадигму без доказу, йому не доводиться в своїй роботі перебудувати всю область заново, починаючи з вихідних принципів, і виправдовувати введення кожного нового поняття».

Т. Кун